

**Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για τον
αναπεμφθέντα νόμο «Ο περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων
(Τροποποιητικός) Νόμος του 2023»**

Παρόντες:

Γιαννάκης Γαβριήλ, πρόεδρος

Νίκος Σύκας

Βαλεντίνος Φακοντής

Λίνος Παπαγιάννης

Χαράλαμπος Πάζαρος

Χαράλαμπος Θεοπέμπτου

Κυριάκος Χατζηγιάννης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων επανεξέτασε σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 17 Οκτωβρίου 2023, τον πιο πάνω νόμο, ο οποίος ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων την 21^η Σεπτεμβρίου 2023 και αναπέμφθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατ' επίκληση του Άρθρου 51.1 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ο γενικός διευθυντής Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, συνοδευόμενος από υπηρεσιακούς παράγοντες, και εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Όπως είναι γνωστό, ο αναπεμφθείς νόμος κατατέθηκε στη Βουλή στις 20 Οκτωβρίου 2022 υπό τη μορφή πρότασης νόμου από τους κ. Κυριάκο Χατζηγιάννη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Χαράλαμπο Πάζαρο, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου, και Νίκο Σύκα, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού. Με τον αναπεμφθέντα νόμο σκοπείται η τροποποίηση του περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμου, ώστε αφενός η ποσότητα του νερού που χρησιμοποιείται από τους καταναλωτές άρδευσης για σκοπούς παγετοπροστασίας ή για σκοπούς κατάσβεσης πυρκαγιάς να μη λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς υπολογισμού του συνόλου της

ποσότητας νερού που δικαιούται ο εν λόγω καταναλωτής να λαμβάνει για σκοπούς άρδευσης και αφετέρου το τέλος χρέωσης της κατανάλωσης του νερού που χρησιμοποιείται για τους πιο πάνω σκοπούς να καθορίζεται με διάταγμα που θα εκδίδεται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Οι λόγοι της αναπομπής του υπό αναφορά νόμου, όπως αυτοί αναφέρονται στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας προς την Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, ημερομηνίας 10 Οκτωβρίου 2023, παρατίθενται ακολούθως αυτούσιοι: «[...]3. Με βάση την υφιστάμενη νομοθεσία ισχύουν τα εξής: Οι αρχές τιμολόγησης του νερού στην Κύπρο ρυθμίζονται με τους “περί Τιμολόγησης και Μηχανισμών Ανάκτησης του Κόστους των Υπηρεσιών Ύδατος Κανονισμούς του 2014” (Κ.Δ.Π. 128/2014), οι οποίοι εκδόθηκαν δυνάμει του άρθρου 32 του βασικού Νόμου. Το δε ύψος των δικαιωμάτων, τελών και άλλων χρηματικών ανταλλαγμάτων, που επιβάλλονται, καθορίζεται με άλλους Κανονισμούς που εκδίδονται από το Υπουργικό Συμβούλιο [Οι περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Δικαιώματα, Τέλη ή Άλλα Χρηματικά Ανταλλάγματα) Κανονισμοί του 2017 έως 2023] και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

4. Στη βάση των πιο πάνω, τα τέλη παροχής φρέσκου αδιύλιστου νερού άρδευσης από όλα τα Κυβερνητικά Υδατικά Έργα (ΚΥΕ), για γεωργική και κτηνοτροφική χρήση ή υδατοκαλλιέργεια είναι ενιαία παγκύπρια και καθορίστηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο στα €0,17 ανά κυβικό μέτρο. Περαιτέρω, το ειδικό τέλος υπερκατανάλωσης καθορίστηκε στα €0,45 ανά κυβικό αντί στα €0,17 για γεωργική παραγωγή και κτηνοτροφία και αφορά τη χρήση ποσοτήτων που υπερβαίνουν την εκάστοτε εγκεκριμένη ετήσια ποσότητα από τα ΚΥΕ. Συγκεκριμένα, η κατανομή των διαθέσιμων ποσοτήτων στις διάφορες χρήσεις γίνεται στη βάση σεναρίου που ετοιμάζεται κάθε χρόνο από τα ΚΥΕ.

5. Περαιτέρω, σε ό,τι αφορά το νερό που καταναλώνεται λόγω ειδικών καιρικών

συνθηκών, όπως ο παγετός και η ανομβρία, υπάρχει ήδη πρόνοια στους Κανονισμούς της Κ.Δ.Π. 128/2014 (Κανονισμός 41) για τη δυνατότητα εξαίρεσής του από την ποσότητα υπερκατανάλωσης (δηλαδή για χρέωσή του στα €0,17 αντί στα €0,45 ανά κυβικό μέτρο, σε ό,τι αφορά το φρέσκο αδιύλιστο νερό άρδευσης).

Συγκεκριμένα, με βάση τον Κανονισμό 41 των ΚΔΠ 128/2014 προβλέπεται:

“Κατά την κρίση του Διευθυντή ή της Επιτροπής του κυβερνητικού υδατικού έργου, ανάλογα με την περίπτωση, η ποσότητα υπερκατανάλωσης δύναται να θεωρηθεί ότι καταναλώθηκε λόγω καιρικών συνθηκών οι οποίες επιφέρουν επιπρόσθετες υδατικές ανάγκες στη μεγάλη μάζα των καταναλωτών νερού άρδευσης, όπως ανομβρία ή παγετοί, ή για άλλους λόγους που είναι πέραν του ελέγχου του καταναλωτή και, στην περίπτωση αυτή, ο καταναλωτής δεν χρεώνεται με το τέλος υπερκατανάλωσης όπως προβλέπεται στην παράγραφο (1)”.

Τονίζεται ότι η υπό αναφορά πρόνοια ήδη τυγχάνει εφαρμογής, όποτε κρίνεται σκόπιμο. Πιο πρόσφατα, έχουν εγκριθεί πρόσθετες ποσότητες νερού για αντιμετώπιση του παγετού στις Επαρχίες Λάρνακας και Αμμοχώστου εντός του 2022, ενώ για το 2021 έχουν εγκριθεί πρόσθετες ποσότητες, λόγω ξηρασίας.

6. Με δεδομένο ότι οι περιπτώσεις των ειδικών καιρικών συνθηκών καθορίζονται και ρυθμίζονται με Κανονισμούς, η προσθήκη της περίπτωσης της παγετοπροστασίας στον υπό αναπομπή Νόμο δημιουργεί ζήτημα αλληλοεπικάλυψης του ίδιου θέματος, μέσω του υπό αναπομπή Νόμου και των Κανονισμών της ΚΔΠ 128/2014, εφόσον με βάση τον Κανονισμό 41 της ΚΔΠ 128/2014 ποσότητα που καταναλώθηκε για παγετό δύναται να εξαιρεθεί από την ποσότητα υπερκατανάλωσης και να χρεωθεί στα €0,17 αντί στα €0,45 ανά κυβικό μέτρο. Αυτό δημιουργεί σύγχυση, σύγκρουση δικαίου και ανασφάλεια δικαίου.

7. Κατά τον ίδιο τρόπο αλληλοεπικάλυψη παρουσιάζεται και όσον αφορά το ύψος των τελών, καθώς, ενώ βρίσκονται σε ισχύ οι περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων

(Δικαιώματα, Τέλη ή Άλλα Χρηματικά Ανταλλάγματα) Κανονισμοί του 2017 έως 2023, οι οποίοι καθορίζουν την τιμή των €0,17 ανά κυβικό μέτρο, παράλληλα μέσω του υπό αναπομπή Νόμου θα εκδίδεται Διάταγμα, που επίσης θα καθορίζει τέλη.

8. Περαιτέρω, σε περίπτωση που τα τέλη καθοριστούν μέσω Διατάγματος σε τιμή χαμηλότερη των €0,17 ανά κυβικό μέτρο, δημιουργείται ευνοϊκότερο καθεστώς αποκλειστικά για τις δύο κατηγορίες που περιλαμβάνονται στον υπό αναπομπή Νόμο (παγετοπροστασία και πυρκαγιά), εγείροντας θέμα διάκρισης στη βάση της αρχής της ισότητας (Άρθρο 28 του Συντάγματος) και συνεπώς άνισης μεταχείρισης των δικαιούχων ύδατος.

9. Πέραν των πιο πάνω, ο καθορισμός τιμής χαμηλότερης των €0,17, μέσω Διατάγματος και μόνο για τις δυο αυτές κατηγορίες, θέτει τις κατηγορίες αυτές σε ευνοϊκότερο καθεστώς, σε πλεονεκτικότερη θέση χωρίς τεκμηρίωση και ενδεχομένως να συνιστά κρατική ενίσχυση, η οποία θα πρέπει να εξεταστεί και ρυθμιστεί σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο [άρθρο 107(1) ΣΛΕΕ].

10. Επιπρόσθετα, στο ενδεχόμενο που για οποιουσδήποτε λόγους η τιμή για τις δύο αυτές περιπτώσεις θα καθορίζεται σε χαμηλότερα επίπεδα από το ισχύον τέλος των €0,17, τότε οι ποσότητες που θα θεωρούνται ότι καταναλώνονται για τις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να καταμετρούνται, τεκμηριώνονται και επιβεβαιώνονται με ακρίβεια για την κάθε περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη μεγάλο αριθμό παραγόντων, όπως η τοποθεσία, το υψόμετρο, η χρονική διάρκεια και το είδος της φυτείας (και όχι κατά προσέγγιση, όπως καταμετρούνται στο παρόν στάδιο), για σκοπούς σωστής τιμολόγησης και ορθολογικής διαχείρισης των πόρων, το οποίο δημιουργεί πρακτικά προβλήματα και αυξημένο διοικητικό κόστος.

11. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή και Εθνική Νομοθεσία, οι πολιτικές τιμολόγησης νερού περιλαμβάνονται στα βασικά μέτρα τα οποία κάθε κράτος πρέπει να εφαρμόζει με σκοπό

την ορθολογική και αποτελεσματική χρήση του νερού. Ειδικότερα, σε περιοχές όπως η Κύπρος, όπου η έλλειψη νερού είναι μόνιμο φαινόμενο, οι πολιτικές αυτές πρέπει να αποτελούν κίνητρο για την εξοικονόμηση του νερού. Το τέλος των €0,17 για παροχή φρέσκου αδιύλιστου νερού άρδευσης από όλα τα ΚΥΕ είναι ήδη σε επίπεδα πολύ πιο χαμηλά από το συνολικό κόστος άρδευσης, το οποίο εκτιμήθηκε μετά από ειδική μελέτη στα €0,45/κ.μ. Οποιαδήποτε προσπάθεια μείωσης των τελών, εκτός του ότι συνηγορεί στην αυξημένη κατανάλωση νερού, πιθανόν να εγείρει και ερωτηματικά ή/και αντιδράσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

12. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, κρίνεται ότι ο υπό αναπομπή Νόμος παρουσιάζει θέματα αντισυνταγματικότητας, απόκλισης από το ενωσιακό δίκαιο, σύγκρουση μεταξύ Νόμου και Κανονισμών και εγείρει θέματα πρακτικής δυσκολίας στην εφαρμογή του. Περαιτέρω, αμφισβητείται η αναγκαιότητα, εφόσον οι στόχοι του επιτυγχάνονται μέσω του υφιστάμενου νομικού πλαισίου.

13. Με βάση τα προαναφερθέντα, εισηγούμαι όπως η Βουλή των Αντιπροσώπων επανεξετάσει την απόφασή της, αποδεχόμενη την παρούσα αναπομπή. ...]».

Ο γενικός διευθυντής Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος κατά την εξέταση του αναπεμφθέντος νόμου από την επιτροπή αναφέρθηκε στους λόγους για τους οποίους κρίθηκε σκόπιμη η αναπομπή στη βάση της πιο πάνω επιστολής του Προέδρου της Δημοκρατίας, επαναλαμβάνοντας ότι δεν τεκμηριώνεται η ανάγκη ψήφισης της εν λόγω νομοθεσίας σε νόμο, εφόσον ο σκοπός της ήδη επιτυγχάνεται μέσω του υφιστάμενου νομικού πλαισίου.

Η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας αναφέρθηκε στα ζητήματα αντισυνταγματικότητας και διάκρισης στη βάση της αρχής της ισότητας που εγείρονται στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας και επιπρόσθετα επισήμανε ζητήματα

απόκλισης από το ενωσιακό δίκαιο και σύγκρουσης μεταξύ νόμου και κανονισμών, η οποία δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου. Επιπρόσθετα, δήλωσε ότι η ενδεχόμενη ψήφιση του αναπεμφθέντος νόμου σε νόμο αναμένεται να επιφέρει θέματα πρακτικής δυσκολίας στην εφαρμογή του.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, επανεξετάζοντας τον αναπεμφθέντα νόμο στη βάση των όσων τέθηκαν ενώπιόν της και κυρίως των λόγων της αναπομπής, αποφάσισε, κατά πλειοψηφία του προέδρου και των μελών της βουλευτών των κοινοβουλευτικών ομάδων ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Συναγερμού, να τροποποιήσει το κείμενό του, ώστε-

1. να επεκταθούν οι σκοποί για τους οποίους η ποσότητα νερού που χρησιμοποιείται από τους καταναλωτές άρδευσης δεν θα λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του συνόλου της ποσότητας νερού που δικαιούται να λαμβάνει ο εν λόγω καταναλωτής για σκοπούς άρδευσης και, ειδικότερα, να μη λαμβάνεται υπόψη η ποσότητα νερού άρδευσης που καταναλώνεται για οποιονδήποτε λόγο που είναι πέραν του ελέγχου του καταναλωτή· και
2. να διασφαλιστεί ότι το σχετικό διάταγμα που εκδίδεται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος για καθορισμό του επιβαλλόμενου τέλους εκδίδεται τηρουμένων των διατάξεων του περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου και των περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Δικαιώματα, Τέλη ή Άλλα Χρηματικά Ανταλλάγματα) Κανονισμών.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, κατά πλειοψηφία του προέδρου και των μελών της βουλευτών των κοινοβουλευτικών ομάδων ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και του Δημοκρατικού Συναγερμού και του μέλους της βουλευτή του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, εμμένει στην έκδοση του αναπεμφθέντος νόμου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας διά δημοσιεύσεως

του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί.

Το μέλος της επιτροπής βουλευτής του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών εισηγείται στην ολομέλεια του σώματος την αποδοχή της αναπομπής.

18 Οκτωβρίου 2023

Αρ. Φακ.: 23.02.063.173-2023

Κλ.Χ/ΜΧ/ΜΣ/ΑΠ